

З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ ГІМНАСТИКИ І СПОРТИВНИХ ІГОР

Віктор Шандригось, Степан Кічук

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Кафедра спортивних ігор була утворена у 1976 році. Її очолював кандидат біологічних наук, доцент Щербаков Ю.В. З 1979 р. по 1996 р. кафедрою керував кандидат педагогічних наук, доцент Наумчук І.І., з 1996 р. по червень 2005 р. – кандидат біологічних наук, доцент Авраменко В.Г. З липня 2005 р. кафедру очолює майстер спорту, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент Шандригось В.І.

У різні роки на кафедрі працювали: канд. пед. наук Єфімов Г.В.; канд. біол. наук Сагалянов С.І.; канд. біол. наук Пахомов В.Г.; викладачі: Четвертак У.В., Духницький Б.П., Третяк В.С., Мацелюх Є.П., Ігнатенко В.М., Лобанков В.С., Бадзян В.Й., Парфанович Р.М., Гавралов Ю.Л., Пенова Л.З.

П'ятеро викладачів кафедри мають звання Майстер спорту: Шандригось В.І. (з вільної боротьби); Корнієнко С.М. (з греко-римської боротьби); Скалій Т.В. (з гандболу); Шандригось Г.А. та Ференчук І.М. (з спортивної гімнастики). Доц. Авраменко В.Г. носить почесне звання Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, атестований тренер УЕФА.

Зусилля викладачів кафедри спрямовані на підвищення науково-теоретичного рівня викладання, поліпшення професійної спрямованості занять, на широке запровадження форм і методів самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Лише за 2006 рік викладачами кафедри опубліковано 56 наукових та навчально-методичних праць загальним обсягом 97,28 д.а. з яких: 3 посібника, 14 методичних рекомендацій, 30 статей та 3 тези доповідей на наукових конференціях.

За останні роки підготовлені і видані методичні посібники і розробки з спортивних ігор (доц. Кічук С.Ф., доц. Авраменко В.Г., доц. Наумчук В.І., асист. Скалій Т.В.), гімнастики (доц. Лящук Р.П.), рухливих ігор (доц. Шандригось В.І.), спортивної боротьби (доц. Шандригось В.І., доц. Корнієнко С.М.), спортивно-масової роботи зі спортивних ігор (доц. Наумчук В.І.), аеробіки (асист. Шандригось Г.А.) та інші.

За останні роки захистили кандидатські дисертації Наумчук В.І., Скалій Т.В.

Спортивна підготовленість є складовою майбутньої професійної педагогічної діяльності майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту.

На кафедрі у різні роки навчались МСМК з греко-римської боротьби: Новохатько В., Каратаєв В., Міхеєв А., Баламутов О., Комендант О., Хом'яченко В., Мазур О., Короленко А.; МС з вільної і греко-римської боротьби: Баришев В., Амерханов А., Вдовін В., Голос А., Шкарупа Л., Хельбін В., Лосєв А., Ракаєв А., Балабанов В., Назарчук В., Ігнатенко В., Наумов С., Іванов С., Січка А., Цимбал С., Вербицький М., Галі-Оглу І., Грицик І., Михно П., Шафранський О., Король Є., Міхеєв О., Глушков М., Петров Є., Ігнатіш Ю., Кобилянський В., Корнієнко С., Мельник О., Бобовський О., Харчук А., Шандригось В., Побуринний А., Тріль О. та інші.

Збірна команда з класичної боротьби була чемпіоном першості педвузів УРСР 1977-1978 рр., а у 1980 р. – чемпіоном СК ВНЗ УРСР. У 1981 р. призери першості педвузів УРСР. В 1984 р. команда борців класичного стилю виборола III місце, а у 1985 р. – II місце у республіканських вузівських змаганнях.

Заслуженими тренерами стали: Новохатько В.Д., Лосєв А.Л., Телебан А.М. (всі греко-римська боротьба), Назарчук В.І (вільна боротьба). Також Назарчук В., Цимбал С. та Приймак В. обслуговують змагання різного рангу з вільної і греко-римської боротьби в якості суддів міжнародної категорії.

З боротьби дзюдо майстрами спорту стали Штогрин І., Сорока О.; Рахман Г.; Рахман В.; Гузар Л. та інші. Нормативи МСМК з пауерліфтингу виконали Проць Л. та Онищук Н.

Серед студентів, що спеціалізувались зі спортивної гімнастики були чемпіони і призери педвузів, ДСТ «Буревісник», спартадіади і кубка України, універсіади СРСР різних років, майстри спорту: Брюховецька Н., Червінська О., Харій О., Осіпова Т., Севастьянова-Геращенко Т., Турчин В., Потельницький К., Свиначенко В., Жидик Г., Староверов В., Просторов М., Чабанов М., Огністий А., Похилий І., Ониськів І., Матуляк В., Оліяр В., Миронов О., Ференчук І., Ференська О., Лавренчук О., Краснопольська Н., Дергоусова Н., Гоцалюк В., Боровець С., Петрів О., Андреева Н., Качуровська Г., Обаранчук Т., Крушельницька І.

Випускники Севастьянова-Геращенко Т. та Турчин В стали заслуженими тренерами України з гімнастики.

Збірна команда зі спортивної гімнастики призер Спартакіади педагогічних ВУЗів України. У 1990 році команда посіла II місце на Універсіаді України, поступившись лише Київському державному інституту фізичної культури.

Абсолютною чемпіонкою Універсіади України 1990 року у багатоборстві стала Валентина Гоцалюк, призерами стали Андреева Наталія (II м. на колоді); Дергоусова Н. (I м. в опорному стрибку); Гоцалюк Валентина (I м. бруси; II м. вільні вправи; III м. колода). Команда представляла збірну в Універсіаді-90 СРСР, де посіла V місце. Золотою медаллю за перемогу у багатоборстві (категорія «В») нагороджена Оксана Петрів.

Спортивні традиції є на кафедрі і з ігрових видів спорту. Чоловіча та жіноча баскетбольні команди були бронзовими призерами першості педвузів УРСР. Чоловіча команда також була фіналістом VIII Спартакіади УРСР.

Серед вихованців баскетболісти: Грабовенко В.Н. – Заслужений працівник фізичної культури і спорту України; старший тренер жіночої гандбольної команди «Економуніверситет-Енерго»; Заслужений тренер АРСР Мельничук В.; суддя міжнародної категорії Копитов С.Р., старший тренер БК «Тернопіль» Білоус І.В.

Жіноча волейбольна команда з 1960 р. брала участь в першостях педвузів МО УРСР, Спортивних клубів, молодіжних іграх і Спартакіадах України та постійно приносила очки в залік області. 1977-1982 рр. – бронзовий призер педвузів УРСР. У 1978 р. – завоювали бронзові медалі Укрради ДСТ «Буревісник». В командах майстрів виступали: Л. Єркова, А. Ткачук, С. Ільчук.

Чоловіча волейбольна команда є призером першості педвузів УРСР. В 1959-1963 рр. команда виступала в I групі України.

В різні роки за команду виступали: майстер спорту СРСР Садіров; кандидати в майстри спорту: Шабан М., Скукіс В., Когуц М., Халабуда В., Туркула В., Рязанов О., Пшебельський В., Ярощук О., Плавінський О.

Серед випусників: Вовчанський І.Ф. – 2-разовий чемпіон ЗС СРСР; заслужений тренер України ВК «Галичанка-Галекспорт» (Тернопіль); Туркула М.Г. – чемпіон ЦР ФСТ «Колос»; тренував ВК «Надзбруччя» (Тернопіль), «Факел» (Івано-Франківськ); Романович А. – головний тренер ВК «Галичанка-Галекспорт» (Тернопіль).

Чоловіча і жіноча команди з гандболу брали участь в Спартакіадах УРСР та молодіжних іграх республіки. В змаганнях команд I групи були призерами. Являлися чемпіонами області, міста, ДСТ «Буревісник» Тернопільської області.

Жіноча гандбольна команда факультету була учасником чемпіонату України серед команд I та вищої ліг, тричі ставала призером педвузів України, а у 1975 році посіла 6 місце серед молодіжних команд України.

За команди майстрів виступали випускники: майстер спорту міжнародного класу Л. Задирака, В. Симончук, А. Потапов, В. Козарецький, Н. Прокопишина, І. Ткаченко, О. Флора, М. Кереші, Г. Беллас, В. Кіндрич та інші.

У 1988-1989 рр. гандболістки виступали в I групі студентських команд в залік Спартакіади Уккрани ВФДСТ профспілок. В II групі кращих колективів республіки була представлена чоловіча гандбольна команда.

Футбольна команда багаторазовий чемпіон та призер ДСТ «Буревісник» 1967-1974 рр., 1981-1982 рр. У 1972-73 рр. команда посіла 5 м. на першості СРСР серед студентів. У 1977 р. бронзовий призер чемпіонату України серед команд колективів фізичної культури, здобула путівку у клас «А».

Делеговано до команд майстрів понад 100 чоловік, з них у вищу лігу 5 чоловік: П. Слободян, Р. Шподарунок, І Іваненко, В Борейчук, А Назаренко.

П. Слободян, Р. Шподарунок, В. Елінскас виступали за молодіжну, олімпійську збірну та збірну СРСР.

Серед вихованців футболу Заслужені тренери України: Архіпов А., Аксьонов В., Тимофєєв Ю., Гончаренко В., Бойко Я. та інші.

У командах майстрів грали: Архіпов А., Порошин В., Іваненко І., Таранов В., Борейчук В., Ізюмський І., Бокач Ф., Крушельницький Йосип, Савич В., Володько В., Стасінець В., Мойсей М., Науменко Ю., Назаренко А., Яворський І., Біскуп І. та інші.

Тренерами команд майстрів професійних ліг України були: Архіпов А., Аксьонов В., Бабінчук І., Басюк А., Беляков В., Біскуп І., Васильчук А., Гнатишин М., Греняк Т., Марко Е., Миронюк С., Місцихін Б., Момот А., Павліський Я., Паламар Є., Полянський В., Ряшко В., Слободян П., Сюсько В., Турчик Х., Червін П., Шиманський С., Шподарунок Р., Яблонський Е., Яворський І.

Спортивні традиції зберігаються і на сучасному етапі розвитку кафедри. Футбольна команда «Буревісник» (тренер асист. Івегеш В.П.) успішно виступає у всеукраїнській футбольній студентській лізі, а чоловіча збірна команда з волейболу (тренери доц. Кічук С.Ф. та асист. Сопотницька О.В.) є неодноразовим призером студентської волейбольної ліги.

Збірна команда з греко-римської боротьби (тренер доц. Корнієнко С.М.) є призером VII Всеукраїнської літньої універсіади у командній першості.

Переможці та призери університетських змагань виступають у національних та міжнародних чемпіонатах з різних видів спорту. Зокрема, МС з вільної боротьби Лозинський Іван, Павлюк Сергій, Огородник Тетяна; КМС Дмитришин Дмитро, Букай Руслан, Гречук Оксана (тренер доц. Шандригось В.І.); МС з греко-римської боротьби Липка Костянтин, Соколовський Ігор; КМС Лучанко Володимир, Вар'ян Сергій; МС з важкої атлетики Богоніс Вікторія та інші є багаторазовими переможцями та призерами чемпіонатів України та міжнародних турнірів. У 2007 році призерами VIII літньої Універсіади з вільної боротьби стали Лозинський Іван та Гречук Оксана.

**Залучення до руху «Спорт для всіх» різних верств населення
Інваспорт як напрямок розвитку руху «Спорт для всіх»**

Кафедра підтримує тісні творчі зв'язки з провідними вищими навчальними закладами освіти та науково-дослідними центрами: Національним університетом з фізичного виховання і спорту, Харківським національним педагогічним університетом імені Г. Сковороди, Вінницьким державним педагогічним університетом імені М. Коцюбинського, Волинським державним університетом імені Лесі Українки, Прикарпатським національним університетом імені В. Стефаника, Львівським державним університетом фізичної культури, Харківською державною академією фізичної культури, з науковими центрами та профільними вищими закладами освіти Росії та Польщі.

Чільне місце у діяльності кафедри посідають різні форми співпраці кафедри з органами освіти, зокрема, участь викладачів кафедри в учительських конференціях, методичних семінарах та нарадах; вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду вчителів та тренерів ДЮСШ; запрошення передових учителів та тренерів до проведення навчально-методичної роботи зі студентами; підготовка науково-методичних рекомендацій та участі їх у наукових конференціях з проблем фізичного виховання школярів.